

001

0-55

ОН УЛСЫН МОНГОЛ СУДЛАЛЫН ХОЛБОО
АРОДНАЯ АССОЦИАЦИЯ МОНГОЛОВЕДЕНИЯ
TIONAL ASSOCIATION FOR MONGOL STUDIES

ОЛОН УЛСЫН МОНГОЛЧ ЭРДЭМТНИЙ V ИХ ХУРАЛ

ПЯТЫЙ МЕЖДУНАРОДНЫЙ КОНГРЕСС МОНГОЛОВЕДОВ

FIFTH INTERNATIONAL CONGRESS OF MONGOLISTS

2

ОЛОН УЛСЫН МОНГОЛ СУДЛАЛЫН ХОЛБОО
МЕЖДУНАРОДНАЯ АССОЦИАЦИЯ МОНГОЛОВЕДЕНИЯ
INTERNATIONAL ASSOCIATION FOR MONGOL STUDIES

ОЛОН УЛСЫН МОНГОЛЧ ЭРДЭМТНИЙ V ИХ ХУРАЛ
ПЯТЫЙ МЕЖДУНАРОДНЫЙ КОНГРЕСС МОНГОЛОВЕДОВ
FIFTH INTERNATIONAL CONGRESS OF MONGOLISTS

2

Ерөнхий редактор: Ш. Бира

Улаанбаатар · 1992

Хэл, утга зохиол, урлагийн
САЛБАР ХУРАЛДААН

Бөтийн редактор: Ж. Ринчиндорж, П. Хорлоо
Эмхэтгэгч: Э. Пунцаг
Техник, уран сайхны редактор: Ц. Эрдэмт

ГАРЧИГ СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

II салбар

"Хэл, утга зохиол, урлаг"

МОНГОЛ ИЛТГЭЛҮҮД

П. Хорлоо /БНМАУ/	
МОНГОЛ БААТАРЛАГ ТУУЛЬСЫН ХӨГЖЛИЙН ТҮҮХИЙН АСУУДАЛД	3
Ж. Рингчиндорж /БНХАУ/	
ДУНДАД УЛС ДАХЬ МОНГОЛ ҮНДЭСНИЙ БААТАРЛАГ	
ТУУЛИЙН ТУХАЙ /ӨГҮҮЛЛИЙН ТОВЧЛОЛ/	8
Масару Хашимото /Япон/	
МОНГОЛЫН НУУЦ ТОВЧООН ДЭЭР ГАРАХ	
temgu- / / ГЭСЭН ХЭЛЭЭРИЙН ТУХАЙ	14
Д. Цэдэв /БНМАУ/	
СҮҮЛИЙН ҮЕИЙН МОНГОЛ ЯРУУ НАЙРГИЙН УЛАМЖЛАЛ,	
ШИНЭЧЛЭЛИЙН ДИАЛЕКТИКИЙН АСУУДАЛД	17
Л. Болд /БНМАУ/	
ОРХОН БИГЭЭС МОНГОЛ ХЭЛИЙГ СУДЛАХ	
СУРВАЛЖ БОЛОХ НЬ /Орхон хадны бичээсийн материал дээр/	22
Ч. Догсүрэн /БНМАУ/	
МОНГОЛ БИЧГИЙН 1-Р ҮЕ ДЭХ /и/-ИЙН	
ДАРАА ОРСОН /-уи/ ДЭВСГЭРИЙГ ҮСЭГЧЛЭН ГАЛИГЛАХ АСУУДАЛД	29
Ш. Наранчимэг /БНМАУ/	
МОНГОЛ НЭР ТОМЪЕОН ДАХЬ ХУУЛЕАР ҮГИЙН ҮҮРЭГ	35
Ц. Норжин /БНХАУ/	
МОНГОЛ БИЧГИЙН ХЭЛИЙН ГИЙГҮҮЛЭГЧ	
УГСРАХ ЖАМ /ТОВЧИЛСОН ХУВИЛБАР/	40
Д. Чойжилсүрэн /БНМАУ/	
МОНГОЛ ХЭЛНИЙ ЗАРИМ ҮГ, БҮТЭЭВРИЙН БҮТЭЦ	50
Р. Отгонбаатар /БНМАУ/	
ХАЛХ МОДОН БАРЫН МОНГОЛ НОМ ХЭВЛЭЛ	54
Д. Отгонсүрэн /БНМАУ/	
МОНГОЛ ХЭЛИЙН ХАГЬАЛАХЫН	
ТИЙН ЯЛГАЛЫН НАЙРУУЛГЫН ҮҮРГИЙН ТУХАЙ АСУУДАЛД	59
Э. Пүрэвжав /БНМАУ/	
МОНГОЛЫН НУУЦ ТОВЧООНЫ ХЭЛИЙН ХҮИСИЙН	
ТУХАЙ	63

Д. Сономцэрэн /БНМАУ/

МОНГОЛ ЗУРГИЙН ӨНГӨНИЙ АСУУДАЛД 67

Д. Цэрэнсодном /БНМАУ/ ЭРТНИЙ МОНГОЛ ОВОГ АЙМГИЙН УРИА ШҮЛГИЙН УЛ МӨР	72
Д. Цолмон /БНМАУ/ СҮХБААТАРЫН ДҮР КИНО УРЛАГТ	78
Арай Шиничи /Япон/ Д. МЯГМАРЫН "ГУРВАН ТУУЖ"-ИЙН ТУХАЙ	83
Ц. Сүхбаатар /БНМАУ/ ЯРУУ НАЙРГИЙН НАЙРУУЛГА /Б. Явуухулангийн бүтээлд хийсэн судалбар/	87
Н. Жанцанноров /БНМАУ/ ХӨГЖМИЙН СЭТГЭЛТЭНИЙ ОНЦЛОГИЙГ ТОДОРХОЙЛОХОД ХӨГЖМИЙН ЗӨМСГИЙН ХӨГИЙН СУДАЛГААНЫ АЧ ХӨЛБӨГДӨЛ	91
Д. Төмөртөгөө /БНМАУ/ МОНГОЛ ДӨРӨӨЛЖИЙН БИЧГИЙН ЭГШГИЙН ЗУРЛАГЫН СИСТЕМ	94
Ш. Барайшир /БНМАУ/ ӨГҮҮЛБЭРИЙН БҮТЦИЙН ЗАРИМ АСУУДАЛ	97
Хасуми Харуо /Япон/ СУДАР ТӨМДЭГЛЭЛ ХҮННҮГИЙН НАМТАР ДАХЬ НЭГЭН ХЭРГИЙН ТУХАЙ	100
Ж. Төмөрцэрэн /БНМАУ/ МОНГОЛ ХЭЛНИЙ ҮГИЙН САН БАЯЖИЖ БАЙГАА НЬ	110
С. Мөөмөө /БНМАУ/ МОНГОЛ ХЭЛ ШИНЖЛЭЛИЙН УЛАМЖЛАЛТ НЭР ТӨМӨӨНЫ АСУУДАЛД	113
Светла Киртева /БНМАУ/ МОНГОЛ, МАНЖ ХЭЛЭНД БАЙГАА ЕРӨНХИЙ УТГАТАЙ ХҮНИЙ ЭШ УДМЫН НЭР ТӨМӨӨНЫ БҮТЭЦ, УТГА ЗҮЙН ШИНЖ ЧАНАР	117
Ц. Шүгэр /БНМАУ/ МОНГОЛ НОМЫН ҮСЭГ	120
Канаока, Хидэро /Япон/ МОНГОЛ ХЭЛНИЙ ШАШНЫ НОМ ДАХЬ ОРЧУУЛГЫН ОНОЛ -ОНЦГОЙЛОН "МЭРГЭД ГАРАХЫН ОРЧ" ДАХЬ ЗЭЭЛЛЭГ ҮГЭНД ХӨЛБӨГДӨХ ОНОСЫН ТУХАЙ	122
Ч. Дагвадорж, Д. Өлзийбаяр /БНМАУ/ ОРЧИН УЕИЙН МОНГОЛ РОМАН ТӨРӨЛ ЗҮЙЛИЙН АСУУДАЛ	127
Х. Сампилдэндэв /БНМАУ/ ЗҮЙЦЭЭН ҮГНЭЭС МОНГОЛЧУУДЫН ЗАНШИЛ ЕСНЫ ЭРТНИЙ ХЭЛБЭРИЙГ ТОДРУУЛАХ НЬ	131

"Язык, литература и искусство"

Доклады на русском языке

Яцковская К.Н. /СССР/ ДАШДОРЖИЙ НАЦАГДОРЖ В КОНТЕКСТЕ СОВРЕМЕННОСТИ	135
Дарбеева А.А. /СССР/ ОТРАЖЕНИЕ ИНОЯЗЫЧНОГО ВЛИЯНИЯ НА СТРУКТУРЕ МОНГОЛЬСКИХ ЯЗЫКОВ	141
Н. Цүлтэм /МНР/ УРГИНСКАЯ ШКОЛА МОНГОЛЬСКОЙ ЖИВОПИСИ	147
Л. Батчулуун /МНР/ СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ЗООМОРФНЫХ МОТИВОВ НА ОДНОМ СТАРИННОМ "БЭЛ"	151
Ханс - Петер Фитце /Берлин/ МОНГОЛЬСКИЕ ШРИФТЫ НА КОМПЬЮТЕРЕ	161
Д. Ендон /МНР/ КОММЕНТАРИИ К ДИДАКТИЧЕСКИМ ТРАКТАТАМ В КРУГУ РАЗВЛЕКАТЕЛЬНОГО ЧТЕНИЯ	165
А. Пендина /СССР/ ФОЛЬКЛОР МОНГОЛЬСКИХ НАРОДОВ И ЛИТЕРАТУРНЫЕ ВЗАИМОСВЯЗИ ЮЖНОЙ И ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ	170
Кичиков А.Ш. /СССР/ ГЕРОИЧЕСКИЙ ЭПОС "ДЖАНГАР"	174
Д.А. Павлов /СССР/ ФОРМИРОВАНИЕ И РАЗВИТИЕ КАЛМЫЦКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО ЛИТЕРАТУРНОГО ЯЗЫКА	179
Ц. Цэдэндамба /МНР/ К ПРОБЛЕМЕ ИЗУЧЕНИЯ СЛОЖНОПОДЧИНЕННОГО ПРЕДЛОЖЕНИЯ В СОВРЕМЕННОМ МОНГОЛЬСКОМ ЯЗЫКЕ	185
В.З. Церенов /СССР/ ДЖАНГАРИАДА: ТОРГУТСКАЯ ЭПИЧЕСКАЯ ТРАДИЦИЯ	188
Алиш Шаркёзи /Венгрия/ ПРЕДИСЛОВИЕ К ИЗДАНИЮ ТЕРМИНОЛОГИЧЕСКОГО БУДДИЙСКОГО СЛОВАРЯ ХУП-ХУШ ВВ. Монгольский Mahavyutpatti	194
С. Галсан /БНМАУ/ К АКТУАЛЬНЫМ ПРОБЛЕМАМ ИССЛЕДОВАНИИ В ОБЛАСТИ МОНГОЛЬСКОГО ЯЗЫКОЗНАНИЯ	200
С. Дончев /Болгария/ К ВОПРОСУ О ПУТЯХ РАСПРОСТРАНЕНИЯ И НАИБОЛЕЕ РАННЕМ ПОЯВЛЕНИИ ОРНАМЕНТА УЛЗИ В ЕВРОПЕ	207
Г. Жамбалсүрэн /МНР/ ИСТОРИЧЕСКИЕ ЗАКОНОМЕРНОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ СЕМАНТИЧЕСКОЙ СТРУКТУРЫ МОНГОЛЬСКОГО ПРЕДЛОЖЕНИЯ	219
Д. Цэрэнпил /МНР/	

К ВОПРОСУ О ПРИНЦИПАХ СИСТЕМАТИЗАЦИИ РЕЛЯЦИОННЫХ МОРФЕМ В СОВРЕМЕННОМ МОНГОЛЬСКОМ ЯЗЫКЕ	223
Иосиф Мороз /БНР/ ТИПОЛОГИЧЕСКИЕ И ГЕНЕТИЧЕСКИЕ ПАРАЛЛЕЛИ В ДРЕВНИХ ПРЕДСТАВЛЕНИЯХ О ЖЕНСКОМ ДЕМОНЕ В МОНГОЛЬСКОМ И БОЛГАРСКОМ ЭПОСАХ	231
А.Г. Шайхулов /СССР/ БАЗИСНАЯ ЛЕКСИКА И ОБЩИЙ СЛОВАРНЫЙ ФОНД: ИСХОДНЫЕ ПРИЕМЫ СИСТЕМНОЙ ХАРАКТЕРИСТИКИ В ЯЗЫКАХ ТАКСОНОМИЧЕСКОГО ТИПА. /на материале монгольских и тюркских языков Урало-Поволжья/	237
Б. Чулуундорж /МНР/ К ВОПРОСУ СОПОСТАВИТЕЛЬНОГО АНАЛИЗА ПРЕДЛОЖЕНИЯ МОНГОЛЬСКОГО И РУССКОГО ЯЗЫКОВ В ПСИХОЛИНГВИСТИЧЕСКОМ ПЛАНЕ	245
Ц. Шүтгэр /МНР/ МОНГОЛЬСКИЕ ШРИФТЫ	249
Ж. Энэбиш /МНР/ К ВОПРОСУ СИСТЕМЫ ПЕНТАТОНИЧЕСКОГО ЛАДА МОНГОЛЬСКОЙ НАРОДНОЙ МУЗЫКИ	251
Ж. Цолоо /МНР/ К ВОПРОСУ ОБ ОРФОЭПИИ МОНГОЛЬСКОГО НАЦИОНАЛЬНОГО ЛИТЕРАТУРНОГО ЯЗЫКА	255
Н. Шаракшинова /СССР/ К ВОПРОСУ ОБ ИЗУЧЕНИИ ИСТОРИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ НАРОДНЫХ ПРЕДАНИЙ В УСТНОЙ ПОЭЗИИ МОНГОЛОВ	260
Ж. Сэржээ /МНР/ ИЗ СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧЕСКИХ ОСОБЕННОСТЕЙ АНТРОПОНИМИЧЕСКОЙ ЛЕКСИКИ СОВРЕМЕННОГО МОНГОЛЬСКОГО ЯЗЫКА	267
Э.У. Омакаева, Н.Б. Бадгаев /СССР/ К ТИПОЛОГИИ ПРОСТОГО ПРЕДЛОЖЕНИЯ В СОВРЕМЕННОМ МОНГОЛЬСКОМ ЯЗЫКЕ	273
А. Федотов /Болгария/ ПОЭТИКА МОНГОЛЬСКИХ СКАЗОК О ЖИВОТНЫХ ОСОБЕННОСТИ ОБРАЗНОГО СТРОЯ	279
Г.Ц. Пюрбеев /СССР/ СОГЛАСОВАНИЕ В ЧИСЛЕ КАК ГРАММАТИЧЕСКИЙ ПРИЕМ В ИСТОРИИ МОНГОЛЬСКИХ ЯЗЫКОВ	284
Зоран Милич /Югославия/ ТВОРЕНИИ НАРОДНОГО ДУХА СВЯЗЫВАЮТ НАРОДЫ МИРА	291
И.Д. Бураев /СССР/ УДАРЕНИЕ И СИНГАРМОНИЗМ В МОНГОЛЬСКИХ ЯЗЫКАХ	297
М.Н. Орловская /СССР/ МЕСТО НАРЕЧИИ В СИСТЕМЕ ЧАСТЕЙ РЕЧИ В МОНГОЛЬСКИХ ЯЗЫКАХ	304

Hitoshi Kuribayashi (Japan)	
HOW THE REDUCED VOWELS HAVE INFLUENCED THE SYLLABIC STRUCTURE OF MONGOLIAN	396
Dr. Renate Bauwe (Berlin)	
A DISCOURSE ON THE MONGOLIAN TUUDSH AS A LITERARU GENRE	402
Elizabeth Endicott-West (USA)	
MUSLIM MERCHANTS IN THE MONGOLIAN YUAN DYNASTY	407
Jan Olof Svantesson (Lund University)	
STRESS IN KHALKHA MONGOLIAN (Abstract)	410

Олон Улсын Монголч Эрдэмтний

Ү их хурал

II боть

Редактор Ш.Бира

Үйлдвэрлэлтэнд 1992оны 5 -р сард орж

6 -рсард 500хувь хэвлэв.

Цаасны хэмжээ 60х84/16,хх26,25 Заг 23

Шинжлэх Ухааны хэвлэлийн "ЭРДЭМ"пүүс

Улаанбаатар,Нэгдсэн Үндэстний гудамж 19